

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

98

DIABETES

Nummer **5** 1976

Renast möjliga insulin för alla behov.

MC-Actrapid®

MC-Semilente®

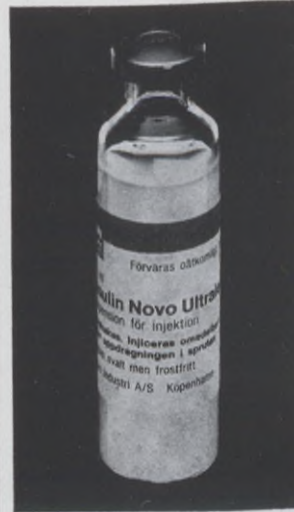
MC-Monotard®

Rapitard

Lente

Ultralente

Novos sex insuliner är blandbara.

NOVO INDUSTRI AB
Box 69, 201 20 Malmö 1, tel: 040/18 11 40.

Ansvarig utgivare:
f. Riksdagsledamoten
Nancy Eriksson

Redaktionskommitté:
f. Riksdagsledamoten
Nancy Eriksson
Docent Jan Östman
Kanslichef
Ingmar Nygren-Bonnier

Redaktör:
Ingmar Nygren-Bonnier

*Redaktion, expedition och
annonskontor:*
Norrbäckagatan 8
Box 6609
113 84 Stockholm
Tel. 08/34 09 10
Postgiro 90 09 01 - 0

Prenumerationspris:
20:— kr pr år

Tryck:
Tryckeri AB Svea, Stockholm

Utges även som taltidning

Svenska Diabetesförbundet:
Norrbäckagatan 8
Box 6609
113 84 Stockholm
Tel. 08/34 09 10
Postgiro 90 09 01 - 0

Ordförande:
f. Riksdagsledamoten
fru Nancy Eriksson
Roslagsgatan 11, 113 55 Stockholm
Telefon 08/15 83 45

Kassaförvaltare:
Bankdirektör Lennart Dahlström
Roslinvägen 35, 161 55 Bromma
Telefon 08/87 06 28

Eftertryck tillåtes om källan anges

DIABETES

Nummer 5, oktober 1976, årgång 26
Organ för Svenska Diabetesförbundet

Innehåll:

Vi tillstyrker med tacksamhet av <i>Nancy Eriksson</i>	3
Fejan sommaren 1976	7
Frågan är fri	9
Bättre blir billigare av <i>Kjell Asplund</i>	11
Jul och nyår på Diabetesgården 15	
Idealitet eller ideologi?	17
Årets julkort	21
Föreningsnytt	25

1

Håll pipetten lodrätt och tillsätt 2 droppar urin i ett torrt, rent provrör från Ames.

3

Lägg en Clinitest reagent i provröret. Iakttag reaktionen noga tills kokningen upphör och ytterligare 15 sekunder.

2

Skölj pipetten och tillsätt 10 droppar vatten i provröret.

4

Skaka provröret försiktigt och jämför innehållets färg med färgskalan.

**Det är med Clinitest®
som med säkerhetsbälten.**

**Det är inte
tillräckligt att bara ha dem.**

Ames Company

MILES Division Miles Laboratories, Ltd.

Agent för Sverige: Meda AB,
Box 138, 401 22 Göteborg 1. Tel.: 031/17 68 40

Vi tillstyrker med tacksamhet

Diabetesförbundets styrelse och alla föreningsordförandena samt läkarrådet har haft socialstyrelsens vårdprogram ute på remiss. Det är ett kärt dokument om vilken sjukvård och vilket samhällligt bemötande diabetiker skulle kunna få i framtiden, om förnuftet får råda. Alla har tillstyrkt förslagen och därtill haft vissa tillägg och omskrivningar. Det gäller bl. a. ögonsjukvården och betydelsen av psykologi i informationen. Naturligtvis också några önskemål om utformningen av sociala åtgärder.

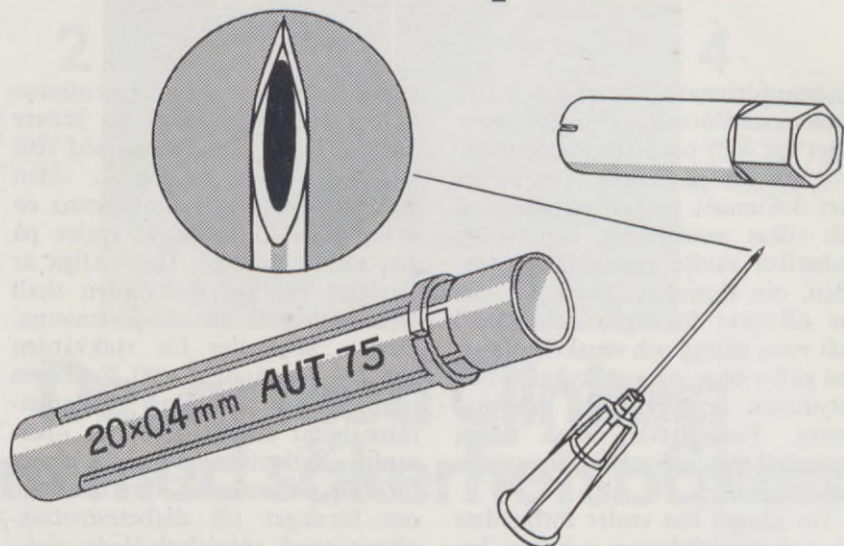
Tre gånger har under förbundets tid diabetessjukdomen och dess behandling varit föremål för offentlig utredning. 1943 kom *dr Jacob Möllerström* med sin statliga utredning. Den ledde tyvärr inte till några åtgärder, men torde ändå ha haft sin betydelse för att göra sjukdomen uppmärksam. 1961 fick *överläkare Bo Andersson* medicinalstyrelsens uppdrag att utreda diabetikervårdens organisation och diabetikernas socialmedicinska problem. Den utredningen har betytt mycket, och vi har nu avbetat alla de socialmedicinska förslagen och gått ännu längre.

Nu kommer ett förslag till vårdprogram åter igen från socialstyrel-

sen från en grupp ledd av *professor Rolf Luft*. Den bygger på senare forskning och går i detalj med sina förslag på den medicinska sidan men behöver nästan bara lämna en redogörelse för gällande regler på den sociala fronten. Det viktiga är förslaget till hur sjukvården skall organiseras för att nå patienterna. Dagens kostnader för sjukvården gör det nödvändigt att i förslagets riktning få en omdaning. Vårdapparaten hotar att bli steril och operoslig. Patientvänligt och lönsamt för alla patienter är vårt omdöme om förslaget till diabetesmottagningar med specialutbildade sjuksköterskor, dietister, fotterapeuter och läkare inom räckhåll. Vi är medvetna om att allt detta får vi inte med en gång, och vi föreslår därför att som ett första steg överallt ha en *diabetessjuksköterska med en daglig telefoni*, så att patienten känner trygghet och slipper besvära behandlingsenheten med besök i onödan.

Ögonkontrollen som för några år sedan på sina håll ansågs för onödig för diabetikerna har i förslaget behandlats i en längre skrivning. Vi har framfört att man även borde ta upp en sådan form för operation som vitrektomi, men då framhålla,

Den här kanylstorleken är en av de mest använda för insulin-injektioner.

Kanylstorlek 0,4x20 mm är den minsta kanyl man kan välja.

Brunswick sprutor och kanyler används f.n. till närmare 70% av de diabetiker som injicerar insulin. Hittills har 0,4x20 dimensionen saknats i vårt sortiment, men finns fr.o.m. 1 juli 1976 tillgänglig på landets samtliga apotek. Vill du veta mer om Brunswick sprutor och kanyler så ring eller skriv till bmp-sektionen, Beiersdorf AB, Box 18, 431 21 Mölndal 1, tel. 031/27 51 10, så skickar vi vår "Lilla Sprutbok".

 bmp
beiersdorf
medical
programm

att den endast lämpar sig för speciella fall. Vi är nöjda med vad förslaget innebär av ordentlig observation av ögonförändringar.

Vid årets riksstämma fattades beslutet att framföra önskemål om större diabeteskunskap i den reguljära läkarutbildningen. Detta innefattas i vårdprogrammets utbildningskapitel. Där finns också direkta kursförslag för sjuksköterskor, dietister, foterapeuter och förbundet har tillfogat önskemål om ökad kunskap också för sjukvårdsbiträden. När det gäller sjuksköterskor har diabetesförbundet gått i spetsen med sina kurser, som sedan använts även av Stockholms läns landsting och intresserat landstingsförbundet för tillämpning även i andra landsting.

Förbundet har velat betona föreningarnas betydelse för patientutbildningen. Särskilt har vi pekat på behovet av att föräldrar (både far och mor) till diabetesbarn får kontakt med andra familjer med diabetesbarn. I en del föreningar har bildats föräldrasektioner, vid några barnkliniker har läkarna samlat en krets föräldrar för information. Det är angeläget att här blir en fastare samordning, så att föreningarna får ett ansvar och inte endast behöver lita till kanske ett mera tillfälligt intresse från barnklinikens läkare.

Den psykologiska sidan. För en nybliven diabetiker kommer ofta meddelandet om sjukdomen som en chock, särskilt för föräldrarna till ett barn med diabetes. De förlamas av sin olycka, och de hör inte vad läkaren säger, han talar för döva öron första tiden. Efter ett tag släpper förlamningen, och det uppstår

i stället en period av bitterhet, kanske självanklagelser och aggressivitet mot allt och alla. Inte heller då är patienten motiverad för information. Som ett tredje reaktionssteg kommer emellertid en vilja att ta sig ur situationen, att göra det bästa möjliga. Besvikelsen viker, självmedvetandet återvänder, man blir mottaglig för råd.

Med vetskap om detta psykologiska förlopp bör informationen lämnas om och om igen. Och under en ganska lång tid. Sjuksköterskan kommer här att spela den helt dominerande rollen. Hon är den sjukvårdskunniga person, som man måste kunna nå lätt och fortlöpande.

Men det uppstår också ett behov av kontakt med andra diabetiker. Inte för att diabetiker måste isolera sig från annat umgänge men för att man behöver några nära vänner, som delar ens sjukdomserfarenhet.

Vi har i vårt yttrande därför anfört, att anknytningen till föreningarna borde ytterligare markeras som ett viktigt led i vårdprogrammets informationskedja. I vårdprogrammet har för övrigt hävdats, att en större anslutning till vårt förbund skulle ge större möjligheter att bevaka diabetikernas intressen. Vi vill tillägga, att ytterligare aktivitet från patienterna skulle ge resultat i vården.

Vårdprogrammet räknar med ytterligare behov av bl. a. skriftlig upplysning på olika avsnitt. Förbundet har hävdats bl. a. behovet av en större planmässighet i informationen i böcker, småskrifter, filmer, kokböcker och vad det nu är fråga om. Vi har bl. a. pekat på fördelen av samstämmighet i terminologin.

Forts. på sid. 30

RIKSLOTTERIET 1976/77

Premieobligationer för 30.000 kr
Bil - Toyota Corolla
Färg-TV
Stereoanläggningar
Rese-TV

Det är toppen på vinstlistan i årets nya rikslotteri. Dessutom över 8 000 vinster, som alla sänds portofritt till vinnarna.

Lottpriset är fortfarande 2 kronor per lott. Dragningslista medföljer så Ni ser på en gång om Ni vunnit.

Beställ lotter antingen genom Er lokalförening eller direkt hos lotteriet genom att insända nedanstående kupong.

Till

Diabetesförbundets Lotteri
Box 6609, 113 84 STOCKHOLM

Undertecknad beställer härmed

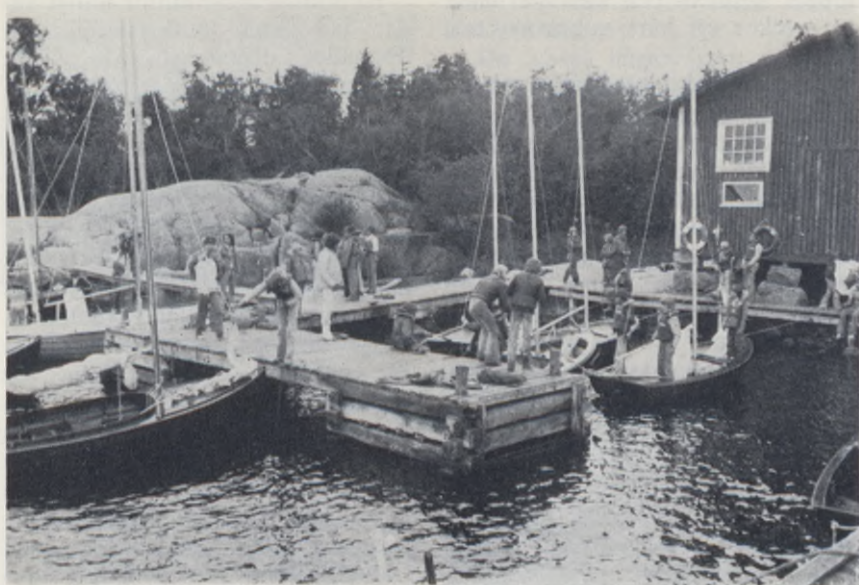
..... st lotter à 2 kronor.

Porto tillkommer. För var 10:e lott en gratislott.

Namn: .....

Adress: .....

Postnr/postadr: .....

Full aktivitet i Fejans segelbåtshamn.

Sjösportläger på Fejan sommaren 1976

I sommar inleddes ett samarbete med Sveriges Flottas Ungdomslörbund. På ön Fejan i Stockholms skärgård kunde ett 20-tal diabetesungdomar beredas plats på ett sjösportläger.

F-e, f-e-j, f-e-j-a, Fejan! Heja Fejan!

Denna entusiastiska ramsa kunde man höra på Sveriges flottas seglarläger Fejan, den gamla karantänstationen utanför Norrtälje. Lägerverksamheten på ön har en 23-årig historia, men i år möttes man av ett helt nytt inslag. Parallellt med den vanliga 3-veckorskursen för 60 st ungdomar i åldrarna 13—16 år

hade man ett läger för diabetiker. Ungdomar från hela landet, som för första gången här fick en chans till seglingsundervisning samtidigt som de fick motionera, umgås med andra och lära sig sköta sin sjukdom. Ingen kan ana hur tacksam denna verksamhet var! C:a 20 ungar, 12—15 år med olika dialekter, erfarenheter och mognadsgrad

fördes samman och blev på dessa tre veckor ett hårt sammansvetsat gäng.

I princip var dagsschemat motion på förmiddagarna och segling på eftermiddagarna. På kvällarna kunde hugade lägerdeltagare få förarbevisundervisning, men till detta krävdes verkligen karaktär och intresse, eftersom det innebar inomhuslektioner och plugg, när de andra idrottade. Trots att många av våra ungdomar knappt visste vad en segelbåt var när de kom till Fejan, fullföljde nära halva diabeteslägret

Deltagarna har just gått ombord på "Permis" för utresan till Fejan.

förarbeviset; ett gott betyg både till elever och läraren Bo Samuelsson, som firade 10-årsjubileum på Fejan i år. Även de tre övriga instruktörerna var vana ungdomsledare och "handplockade"; två av dem är medicine studerande.

Motionen var förstås en mycket viktig del, som aldrig fick slarvas bort i dagsschemat. Vi sprang terrängpår, hade 10-kamp och så förstås bad, trots att vädergudarna verkligen inte var på sitt bästa humör. De två första veckorna höll vattnet en temperatur omkring 15°, men det skrämde inte "pulingarna" (= lägerdeltagare på Fejan).

På kvällar med alltför dåligt väder och små motionsmöjligheter öppnades diskoteket. De första gångerna var det väl mest ambitiösa instruktörer som satt sig i sinnet att puling skulle motioneras och bjöd upp, men sista lägerveckan fick instruktörerna knappt plats på golvet.

Naturligtvis måste det också finnas en sträng ordning för skötseln av den gemensamma sjukdomen. Varje morgon och eftermiddag var det sprutdags och provtagning. De två enda pulingarna, som vid ankomsten aldrig sprutat sig själva lärde sig detta under kursen och åkte alltså hem som självständiga människor, som inte längre var beroende av hjälp dagligen. Att detta framsteg kunde göras var nog mycket tack vare vår positiva och uppmuntrande diabetessköterska, Mary Esping från Göteborg, som var anställd endast för att hjälpa till med diabetesfrågor. Andra åkommor, såsom skavsår och huvudvärk klarades av hela lägrets gemensamma sjuksköterska. Med på lägret fanns också en läkare; Lars Bellman, som fungerade som bitr. kurschef. Initiativtagare till hela företaget med diabeteslägret var Gustav Qvennerstedt (kurschef), som själv har en dotter med diabetes, och alltså väl känner till vad som krävs i specialarrangemang. Fru Qvennerstedt hade ansvar för diabeteslägrets kosthållning och ordnade specialmeny när det övriga lägrets matsedel inte passade. Och vad jag förstår av pulingarnas kommentarer i matsalen, sköttes den sysslan med den äran.

Jag själv, som kunde iaktta lägret på nära håll i egenskap av hustru till bitr. lägerchefen, kan bara uttrycka

En grupp diabetesbarn i en Monark-44 med Katarina Hanséus som instruktör.

min tacksamhet för detta fantastiska initiativ.

De 20-tal ungar, som efter tre veckors lägervistelse lämnade önluste av livsglädje. De flesta frågade ivrigt när vi kramade adjö om de fick komma igen nästa år och vi kunde bara svara "Nog vill vi"!! Vi bara längtar till nästa sommar!

Ann-Marie Bellman

Nytt sjösportläger anordnas nästa sommar. Mer härom i nästa nummer av *Diabetes*.

FRÅGAN ÄR FRI

Fråga: Jag är 62 år, diabetiker sedan två år tillbaka. Inga tabletter eller sprutor, endast diet. Besväras av klåda på kroppen samt fn av värk i vänster ben i knätrakten. Förut värk i höger arm. — Varför? Sammanhang med sjukdomen?

"W"

Svar till "W": Bakom besvär i form av klåda kan ligga allehanda sjukdomstillstånd. En rad olika invärtesmedicinska sjukdomar liksom hudåkommor kan medföra klåda. Vissa läkemedel kan också framkalla dessa besvär. Vid diabetes kan klåda uppkomma då huden är allmänt torr på grund av vattenförluster. Detta sker endast när urinmängderna varit stora under längre tid. Då har man givetvis också andra mycket typiska diabetessymtom såsom trötthet, törst, avmagring, läsvårigheter m m. Förekommer inte

dessa symtom bör man fundera på andra anledningar än just diabetes. Det troligaste är att inte heller värken i vänster ben liksom tidigare i höger arm sammanhänger med diabetes. De symtom i benen som uppträder ibland vid diabetes, dels då sjukdomen startar och dels efter mångårig diabetes börjar i fötterna och på underbenen, som regel samtidigt på båda sidor. Värken är värre i vila och förbättras vid rörelse. Det man först tänker på vid uppgiften om att det värker i knätrakten är att det rör sig om åldersförändringar i själva knäleden. Då brukar som regel värken vara mest uttalad vid ansträngning, exempelvis vid gång nedför trappor och vara lokaliserad på insidan av knät. Man känner knastringar vid knärörelser och det kan kännas stelt i knät på morgnarna.

Docent Jan Östman

Diabet strösötmedel

Doseras som
vanligt socker

Heistad Diabet är ett beprövat strösötmedel. Det har samma sötningsgrad, och samma volym som vanligt strösocker och det doseras på samma sätt.

Vid matlagning och bakning används Diabet i samma proportioner som kokboken anger för "strösocker" – effekten svarar också mot vanligt socker.

Diabet Strösötmedel innehåller 99,9 % sorbitol, som är en sockeralkohol, beredd av majs, samt 0,1 % natrium sackarin. Kaloriinnehåll ca 375 Kal/100 g. Dagsranson per vuxen bör ej överstiga 40 gram.

Heistad

ledande tillverkare av diabetesprodukter.

MARKNADSFÖRES
AV

 Säljtrion ab
planerat aktiv förhandling

Malmö
040-687 87

Göteborg
031-87 03 20

Stockholm Örebro
08-97 01 55 019-13 04 70

Bättre blir billigare

Sjukvården regeras av penningen. Hur mycket vård som bjuds bestäms inte i första hand av behovet. Politikerna avgör i stället hur stora totalsummor det är rimligt att satsa på sjukvården och inom de ramar som fördelas slantarna på olika vårdsektorer. Eftersom penningen i vårt samhälle representerar en överordnad princip biter ekonomiska argument långt bättre på dem som har makten inom sjukvården än alla vädjanden om vårdbehovet.

När därför den vinst som kan räknas i kronor och ören går hand i hand med den sjukvårdsmässiga förtjänsten av en reform ökar möjligheterna avsevärt att få igenom förbättringar inom diabetesvården. Nu växer diabetesdispensärer med specialutbildade sköterskor upp på åtskilliga håll här i landet. På andra håll i världen har liknande dispensärer prövats i olika former. Jag vill här redovisa ett par undersökningar som visar hur diabetesvården samtidigt kan bli både billigare och bättre.

Vid amerikanska diabetesförbundets vidareutbildningskurs 1975 presenterades två undersökningar av kostnader vid alternativa former för diabetesvård. Det första projektet har sedan 1963 drivits i delstaten Tennessee. Det innefattar egentligen åtskilliga typer av kroniska sjukdomar, men diabetikern utgör en mycket tungt vägande grupp i programmet. Man har haft två ledande principer:

1. Decentralisering med många spridda vårdställen som skall vara lättillgängliga för patienterna.
2. Vården ges huvudsakligen av specialutbildade sköterskor som dock stötts av läkare och sjukhusresurser.

När programmet varit igång i två år gjordes ett överslag av kostnaderna och man jämförde med det gamla systemet (som inte skiljer sig så mycket från svensk läkarbaserad rutinsjukvård). Effekten av det nya programmet på antalet vård dagar på sjukhus redovisas i tabell 1. An-

Tabell 1. Sjukhusvård för diabetespatienter inom Memphis & Shelby County, USA

	Per 1 000 patienter och år		
	Vårdtillfällen	Dagar på sjukhus	Dagar/vårdtillfälle
"Vanliga" patienter	211	3 319	15,7
Dispensärpatienter	123	1 680	13,6
Reduktion	88 (42 %)	1 639 (49 %)	

talet vårdtillfällen på sjukhus minskade drastiskt. Varje vårdtillfälle kunde också kortas något. Därför blev den summerade effekten en halvering av antalet dagar på sjukhus. Största delen av denna reduktion berodde på minskad sjukhusvård på grund av diabetesacidosis (syrabildning), allvarliga infektioner och problem knutna till diabetisk kärlsjukdom — alla är sådana diabeteskomplikationer som man kan komma åt med förebyggande åtgärder.

De ekonomiska vinsterna av projektet framgår av tabell 2. Sammanlagt reducerades vårdkostnaderna med 48 procent. (Att kostnaderna är så låga i dollar räknat beror på att siffrorna är från 1969—70 — idag torde de ha mer än fördubblats). Att den öppna vården blev billigare berodde framför allt på att

de flesta läkarbesök vid det stora sjukhuset kunde ersättas av besök hos diabetesköterskor vid de mindre, anspråkslösare vårdcentralerna. Dessutom behövdes bara en sjuättedel så många akutbesök på sjukhuset. Inom ramen för nyordningen kunde man ändå kosta på sig ett antal hembesök hos patienter med speciella problem.

Detta program omfattade både stads- och landsbygd. Att vinsterna kan bli ännu mer markanta i en storstad visas av den andra studien, som utförts i Los Angeles, idag en av världens tre största städer. Också här sköts diabetesvården i första hand av sjuksköterskor. Men vården ges inom sjukhusets väggar. Detta gör att den inte alltid är lika lättillgänglig som i Tennesseeprojektet. Men man bjuder sina patienter andra fördelar:

Tabell 2. Beräkning av vårdkostnad för diabetespatienter inom Memphis & Shelby County, USA

	Dollar per patient och år	
	"Vanliga" patienter	Dispensärpatienter
Öppen vård	191	104
Sjukhusvård	332	168
Totalt	523	272

1. Telefonservice dygnet runt så att man alltid kan nå någon att diskutera med om problem skulle dyka upp.
2. Dygnet-runt-mottagning med både tidsbeställda och icke-beställda besök. Detta sägs eliminera nästan alla "onödiga" sjukhusinläggningar.
3. Mycket noggrann och helt aktuell journalföring för de 8 000 diabetespatienterna, något som annars ofta klickar i USA.

kostar att dämna upp den stora ån.

Dessa två undersökningar har gällt rutinkontroller för patienter som redan varit inställda på diet, tabletter eller insulin. I den kanadensiska staden Hamilton, av Malmös storlek, har man inrättat en dagvårdsklinik, där man också tar hand om insulininställningen vid nyupptäckt diabetes. Patienterna behöver alltså inte läggas in under inställningsperioden utan kan fortsätta gå i skola eller i sitt vanliga

Tabell 3. Resultat av reformerad diabetesvård vid Los Angeles County Hospital, USA

År	Vårdtillfällen på sjukhus per 1 000 patienter	Genomsnittligt antal sjukhusdagar per pat.*	Sjukhuskostnad per pat. (dollar)*
1968 ("vanlig" vård)	670	5,6	840
1970 (diabetesdispensär)	208	1,74	261
Reduktion	462 (70 %)	3,86 (70 %)	579

* Vårdtid och kostnader utslagna på samtliga patienter som deltar i projektet

I tabell 3 ses resultaten av den nya vårdformen. Det årliga antalet vård dagar på sjukhus utslaget över alla diabetespatienter sjönk från 5,6 till 1,7. För varje patient sparar man 579 dollar/år. Den sammanlagda besparingen för diabetesvården låg 1974 — vid detta enda sjukhus — på över 4 miljoner dollar årligen.

Gemensamt för dessa båda studier är att behovet av akutbesök och sjukhusvård minskat drastiskt. Detta ger inte bara billigare vård utan måste också avspegla en avsevärt bättre och tryggare sockerinställning. Man stämmer i bäcken i stället för i ån: Priset för dammbygget i bäcken blir en bråkdel av vad det

arbete. Patienten besöker kliniken två eller tre gånger under de första två veckornas insulinbehandling. Sköterskan gör flera hembesök och håller daglig telefonkontakt med patienten. Hon bokför symptom och resultaten av patientens egna urin- och blodsockertest, hon justerar insulin doserna samt undervisar patienten och hans/hennes familj, i första hand i hemmet. En viktig begränsning är att diabetiker med acidos alltid behandlas inläggande på sjukhus. Denna öppenvårdsform lämpar sig alltså för långt ifrån alla patienter med nyupptäckt diabetes.

Tabell 4 redovisar kostnaderna för de båda vårdformerna. Insulin-

Tabell 4. Kostnadsberäkning för insulininställning vid McMaster University Medical Center, Hamilton, Canada

Vårdtyp	Kostnad per inställning (canadadollar)
Dagvård	154
Vanlig sjukhusvård	1 447
Besparing	1 293

inställning på sjukhus var nära tio gånger dyrare än klinikvården. Man registrerade urin- och blodsockernivåerna, förekomst av acidosis, symptom på för högt eller för lågt blodsocker samt viktsförändringarna och fann att inställning vid öppenvårdskliniken gav ett resultat helt likvärdigt med det man åstadkom med sjukhusvård.

Dessa tabeller ger nu inte hela sanningen. Antagligen är de ekonomiska vinsterna med dispensärerna ännu större. I de båda amerikanska studierna reducerades ju antalet dagar på sjukhus med 49 resp. 69 procent. Preliminärt tycktes minsk-

ningen av antalet sjukskrivningsdagar för dessa patienter vara av samma storleksordning. Inkomstbortfallet på grund av frånvaro från arbetet blir alltså även det åtskilligt mindre. Och när man dessutom en bättre kontroll av sjukdomen — som dessa undersökningar antyder — så minskar säkert också sjukligheten i sjukdomens senkomplikationer från kärl, nerver, ögon och njurar, något som inte hunnit slå igenom i dessa kortvariga studier. De sociala och ekonomiska vinsterna av detta kan kanske bli lika storslagna som de imponerande korttidseffekterna.

Lydia och Oscar Linders minnesfond

Svenska Diabetesförbundet, som förvaltar "Lydia och Oscar Linders Minnesfond", får härmed meddela, att viss avkastning av fondens medel enligt testamentsvillkoren "*skola årligen i god tid före jul utdelas till behövande icke arbetsföra sjuka efter rekommendation av överläkare på sjukhus eller tjänsteläkare*".

De som önskar söka anslag ur fonden skall inkomma med ansökan och övriga handlingar senast den 25/11 1976. Ansökan skall ställas till Lydia och Oscar Linders Minnesfond, Svenska Diabetesförbundet, Box 6609, 113 84 Stockholm.

Diabetesgården - Nordanede

Jul och Nyår

Som vanligt hålls Diabetesgården i Nordanede öppen för diabetiker och deras anhöriga under jul- och nyårshelgerna. Vi håller gärna gården öppen längre om det blir tillräcklig beläggning.

Alla som någon gång besökt gården känner till den trivsamma atmosfären, det lugna läget och vid jul det goda, diabetesvänliga julbordet.

Boka plats omgående, gården brukar bli fullbokad på kort tid. Priset för helpension är 65 kronor per dag (för diabetiker 40 kronor). Barn under 15 år halva priset.

Anmälan direkt till
Svenska Diabetesförbundet
Box 6609

113 84 STOCKHOLM

Tel 08/34 09 10, Monica Hulting

I och med att Du erhållit bekräftelse på att plats finns reserverad skall en anmälningsavgift (som dras av vid betalningen) å 100 kronor per person inbetalas till Svenska Diabetesförbundets postgiro 90 09 01 - 0. Denna anmälningsavgift återbetalas vid tex sjukdom eller annan tvingande omständighet som gör att man ej kan fullfölja den planerade vistelsen på gården. Detta måste i så fall på lämpligt sätt kunna styrkas.

Till Svenska Diabetesförbundet
Box 6609, 113 84 STOCKHOLM

Undertecknad beställer härmed plats på Diabetesgården för
..... person/er (varav ..... barn under 15 år) under tiden

fr o m den .....

t o m den .....

(Texta gärna)

Namn: .....

Adress: .....

Postnr/postadr: .....

Tel bost ...../..... arb ...../.....

Fruktsocker är gott - använd det förnuftigt

I tidningspressen förekommer nu ofta annonser om fruktsocker. Det rekommenderas som ett hälsosammare alternativ till vanligt socker – fruktsockret är sötare men samtidigt skonsammare mot tänderna. Också diabetiker kan använda fruktsocker inom förnuftiga gränser.

Fruktsocker innehåller energi – räkna därför kalorierna

Fruktsocker smakar gott, likaså mat som sötats med fruktsocker. Därför händer det lätt att man äter för mycket av det goda. Fruktsockret har emellertid lika stort energiinnehåll som socker eller sorbitol, dvs ca 4 kcal/g. Den tillåtna mängden av fruktsocker är beroende av diabetikers vikt, ålder samt arbete. Vuxna diabetiker med välbalanserad diabetes borde inte använda mer än 45 g fruktsocker per dag. Därvid bör man också räkna med de sorbitolmängder som finns i sk "sockerfria" produkter och som i kroppen omvandlas till fruktsocker. Man bör även minnas att det är lätt att oavsiktligt använda för mycket fruktsocker, då den inte förorsakar diarré eller andra magbesvär, vilket är fallet med sorbitol i för stora mängder.

Gör upp en riktig diet – och håll den

Det är av största vikt att man följer den rätta dieten vad det gäller både kvalitet och mängd. Om du har svårt att vänja dig vid helt osötad mat eller konstgjorda sötningsmedel, kan du komma överens med din läkare eller dietspecialist om en diet med fruktsocker som bättre motsvarar dina matvanor. Särskilt när det gäller barndiabetiker är det skäl att noggrant avväga fruktsockermängden.

Lär familjen äta lika sunt som du själv

Det har sagts att alla borde äta lika hälsosamt som diabetikerna. All mat som du mår bra av är också bra för din familj.

Sundare sötma med fruktsocker

SUOMEN SOKERI

Nu även i 500 g ekonomiförpackning

Idealitet eller ideologi?

En socialdemokratisk propagandaffisch, som upptar ett helsidestryck i Diabetes, nummer 1 1976, har fått mig att reagera. Eftersom den nämnda affischen är det enda politiska inslaget i denna tidskrift, måste detta betyda att Diabetesförbundet tjänstgör som ett exekutivt organ för det socialdemokratiska partiet. Personligen har jag aldrig uppfattat Svenska Diabetesförbundet annat än som en s. k. ideell organisation, om än dess ordförande under många år varit den socialdemokratiska riksdagsledamoten Nancy Eriksson. Men sedan jag fördjupat mig i problematiken har jag fått lära annat!

Enligt ett studieprogram, som ABF ger ut för läsåret 1976—77, får man veta att Arbetarnas Bildningsförbund består av 39 olika organisationer, vilka tillhör eller är nära knutna till arbetarrörelsen. Som nummer 2 i raden av en i broschyren upptryckt heraldisk kalender, finner man Svenska Diabetesförbundets runda emblem, som f. ö. skuldra vid skuldra med bl. a. Kommunistisk ungdom, SSU, VPK och Unga örnar marscherar fram för att — fortfarande enligt studieprogrammet — i ABF stödja en "sambandsförändring i arbetarrörelsens anda". Naturligtvis saknas inte bland de 39 varken LO, Kooperativa förbundet eller det socialdemokratiska partiet.

Så till budskapet i affischen. Överst på sidan står inom citationsstecken med fetstil:

— Detta är vårt program för trygghet och rättvisa åt handikappade. Det är antaget av den socialdemokratiska partikongressen och utarbetat i samarbete med de handikappades egna organisationer.

Beställ ditt exemplar från socialdemokraterna.

Under denna text finns en bild av socialminister Sven Aspling hållande i sina händer en skrift med titeln "Trygghet och rättvisa åt handikappade. Förslag till program för socialdemokratisk politik i handikappfrågor".

Till vänster nedtill på sidan finns rubrikerna i programmet — fem till antalet — och en upplysning om att programmet även finns som talbok samt att ABF gör en studiehandledning och ordnar studiecirkel. Slutligen finns nedtill till höger en ruta, avsedd att användas som beställningskupong. I denna är texten följande:

— Ja, sänd mig gärna socialdemokraternas program "Trygghet och rättvisa åt handikappade".

Närmast därunder finns en liten ruta, avsedd att kryssmarkeras, och vidstående text lyder:

— Sänd mig dessutom socialdemokraternas aktionsprogram inför valet den 19 september.

Eftersom affischens inledande text är satt inom citationstecken, får man utgå ifrån att det här är socialministern, som talar till den enskilde diabetespatienten. En minister uppmanar de diabetessjuka att beställa "ditt exemplar" från socialdemo-

kraterna! Den undergivne medlemmen i diabetesförbundet förutsätts således hängivet, med ett JA i enorm fetstil, och dessutom "gärna" få sig tillsänd socialdemokraternas program för handikappade samt om man så vill socialdemokraternas aktionsprogram inför valet.

När uppgifter tillrättaläggs på det sätt som socialministern tillåter sig göra på denna valaffisch i en tidskrift, där i varje fall de flesta medlemmarna inte är medvetna om att det socialdemokratiska partiet givits en absolut monopolställning, är detta mycket allvarligt. Det är enligt min mening ingen fri åsiktsbildning utan otillbörlig påverkan.

Skulden till denna politiska våldtäkt på ett ideellt förbund åvilar dess ordförande, Nancy Eriksson.

Det inträffade innebär för min del att jag fortsättningsvis inte kan medverka till att uppmana sockersjuka patienter att söka medlemskap i Svenska Diabetesförbundet med mindre jag samtidigt förklarar att de därmed också skriver in sig i ett politiskt parti.

Leo Meurman, docent

Överläkare, Med. klin., Sala las.

Idealitet eller ideologi?

Med ovanstående rubricering har till DIABETES kommit ett kraftfullt ifrågasättande av vårt förbunds partipolitiska neutralitet signerat docent Leo Meurman, Sala.

Jag skall här försöka förklara den praxis och de rutiner som vi arbetar efter inom förbundet.

Den annons "Detta är vårt program för trygghet och rättvisa åt handikappade etc." som var införd i DIABETES 1/76 rubriceras som

"socialdemokratisk valaffisch" av Leo Meurman, som också konstaterar att detta är eller var det enda politiska inslaget i DIABETES.

Från förbundskansliet, som i stort sköter tidningen, bedrivs mycket sällan direkt annonsackquisition av den enkla anledningen att vi oftast har erforderligt antal annonser för respektive utgåva. När ackquisition då och då äger rum sker detta till producenter av för diabetiker intressanta produkter typ insulin, injektionsmaterial, livsmedel etc. *Vi har alltså t.ex. inte vid något tillfälle vänt oss med en förfrågan till något politiskt parti.* Så länge en annonsör ej presenterar "osanningar" eller ytterligt tveksamma påståenden kan enligt förbundets policy vederbörande ej förvägras möjlighet att annonsera i DIABETES.

De flesta partier har i sitt program ett så kallat "handikappolitiskt program" som man naturligtvis haft möjlighet att i form av annons införa i vår tidning. Det enda parti som kontaktat oss och bett att få införa en annons är socialdemokratiska partiet.

Samma parti har även för en senare utgåva av DIABETES önskat få infört en annons inför valet den 19 september, vilket vi avböjt med hänsyn till att förbundet enligt stadgarna är partipolitiskt neutralt. Ovanstående uppgifter kan lätt kontrolleras hos samtliga partier.

I detta sammanhang vill jag gärna nämna följande: förbundet driver, som de flesta läsarna säkert känner till, en firma för utomhusreklam, SERGELREKLAM, där vi till skillnad från DIABETES bedriver en aktiv ackquisition så ock till de politiska partierna inför höstens val.

Det enda parti som var intresserat av att hyra våra utrymmen och så även gjorde var moderata samlingspartiet, som nyttjade 100 av våra affischtavlor en månad inför valet.

Så till anslutningen till ABF. Vid förbundets riksstämma 1972 i Landskrona beslutade stämman att förbundet skulle ansluta sig till något studieförbund i syfte att förbättra och förbilliga kursutbudet till våra medlemmar. Man uppdrog åt förbundsstyrelsen att besluta om vilket studieförbund som var lämpligt. Valet föll på ABF med hänsyn till den utomordentligt kvalificerade rikstäckning man har, vilket innebär att många lokalföreningar redan under lång tid samarbetat med ABF för sin kursverksamhet, samt vilket inte är oviktigt att en hel del (de flesta tror jag) av de andra handikapporganisationerna anlitar ABF som studieförbund vilket medför en

god kunskap om handikapporganisationernas verksamhet.

Hade TBV, Medborgarskolan eller annat studieförbund bättre svarat mot de krav och önskemål enligt vad jag tidigare nämnt hade styrelsen självfallet ej valt ABF.

Det primära för oss är att få mesta möjliga service och hjälp i förhållande till de avgifter vi betalar, varhelst denna assistans går att få.

M. a. o. vill jag än en gång understryka vad jag tidigare sagt, vi prioriterar inte något politiskt parti utan kommer framöver på samma sätt som tidigare, oavsett vilken regering vi har, hävda diabetikernas rätt i det svenska samhället. Leo Meurman kan således, utan oro för partipolitisk anslutning, med gott samvete uppmana sina diabetespatienter att söka medlemskap i Svenska Diabetesförbundet.

Testmaterial till reducerade priser

- * { Acetest-reagetter, syrakontroll, 100 st ..... » 12:—/förp.
  - * { Albustxi-strips, äggvitekontroll, 60 st ..... » 9:—/ »
- * Så långt lagret räcker. Inkl. moms, porto tillk.

SOS-märken till armband och medaljonger 20:—

Dessutom finns guldpläterade SOS-märken för armband 25:—.

Beställ direkt från

ESKILSTUNA DIABETESFÖRENING

Postbox 97 631 02 ESKILSTUNA Postgiro 46 88 57 - 8

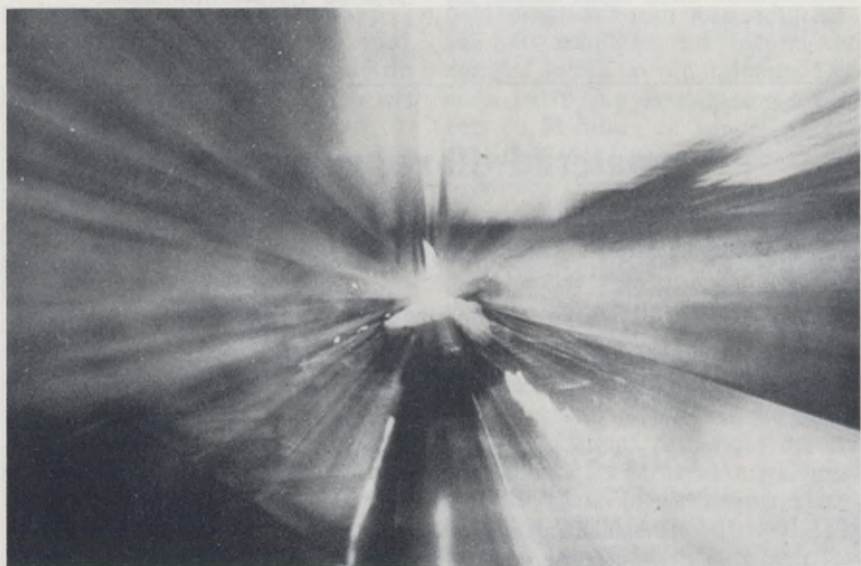
Beställningstelefon 016/11 78 30, endast efter kl 18

Kansli: Klostergatan 4, tel 016/11 07 16 - Öppet tisd 18.30—20.00

"Tomtebestyr på julafton", ca 20×15 cm, dubbelt. Pris: 2:25 kronor per st inkl. kuvert och porto.

"Ljuseffekt", ca 20×15 cm, dubbelt. Pris: 2:25 kronor per st inkl. kuvert och porto.

Årets julkort

Förra året presenterade vi för första gången ett julkort "Tomtebestyr på julafton" som ett led i våra strävanden att finna nya vägar till intäkter för förbundet. Många, många blev mycket förtjusta i såväl idén som kortet varför vi i år tagit fram ytterligare tre motiv. Alla korten är s. k. dubbelsidiga kort med motiven tryckta i fyra färger, alltså inte svartvita som bilderna här i tidningen.

Vi hoppas att årets kort också skall falla i smaken så att du sänder oss en snar beställning.

Tänk på att en hälsning via julkort alltid blir uppskattad — dessutom stöder du ditt förbund.

Red.

Portofri beställningskupong å sid. 31.

"Barnet och ljuset", ca 15×10 cm, dubbelt. Pris: 2 kronor per st inkl. kuvert och porto.

"Rimfrost", ca 10×15 cm, dubbelt. Pris: 2 kronor per st inkl. kuvert och porto.

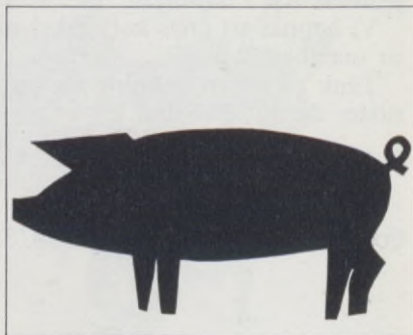

Nya Leo insulinpreparat R.I.

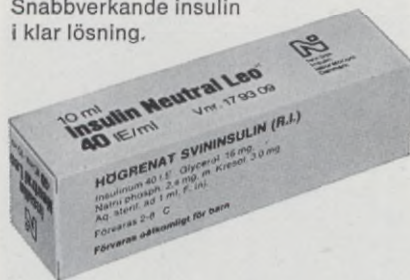
Högrenat svininsulin

R.I. (Rare Immunogenum) anger, att dessa nya preparat endast sällan medför en immunogen reaktion som leder till bildande av antikroppar.

Leo-insulinpreparaten har alltsedan år 1968 innehållit enbart svininsulin och man har därför kunnat rena dem till R.I.-kvalitet utan att deras välkända duration har förändrats.

Insulin Neutral Leo
Snabbverkande insulin
i klar lösning.

Insulin Retard NPH Leo
Med retarderad verkan.
Mikrokristallinsk
suspension.

Preparaten kan blandas i injektionssprutan i de proportioner som önskas utan att de olika enskilda preparaten mister sina karakteristiska egenskaper - och kan sålunda anpassas till patienternas individuella behov.

N Nordisk Insulinlaboratorium

Ombud:
AB Leo, Hälsovägen, 252 42 Helsingborg
Tel. 042 - 12 06 00

VI HYLLAR

Kurt Sandsjö
60 år

En av våra förtroendevalda revisorer, Kurt Sandsjö, Göteborg, fyllde den 22 september 60 år. Kurt som är en vital och driftig föreningsmänniska — sedan många år medlem i Göteborgsföreningens styrelse — gratuleras å det hjärtligaste.

Red.

Gunnar Engleson
60 år

Förbundets hedersledamot docent Gunnar Engleson, S:t Ibb (Hven) fyllde den 1 september 60 år. Gunnar som under många år varit styrelseledamot i förbundet, och sekreterare i läkarrådet, ordförande i Malmö diabetesförening samt en av initiativtagarna till Malmöföreningens barnkoloni hyllas varmt med anledning av sin 60-årsdag.

Red.

*Under rubriken »Från läsekretsen«
har Ni möjlighet att medverka i tidningen
DIABETES. Vi förbehåller oss rätten
att redigera insända bidrag, som tas in
i mån av plats.*

Viktigt om Heistads sylter och marmelader!

Den utsökta smaken på Heistads sylter och marmelader beror bl.a. på att endast friska råvaror av angivet slag ingår. Inga som helst "tillsats-råvaror" förekommer i Heistads produkter. "Lingonsylt skall vara lingonsylt" och inget annat.
Beställ nu av höstskörden!

Granskat av

Heistad

ledande tillverkare av diabetesprodukter.

Marknadsföres av **Väljtrion AB** Malmö Göteborg Stockholm Örebro
planerad aktiv forskning 040-687 87 031-87 03 20 08-97 01 55 019-13 04 70

Strålande gensvar från medlemmarna

För en tid sedan skickade vi till merparten av våra medlemmar en vädjan om stöd via köp eller försäljning av vår stödpenning. Alla kunde ej få eftersom vi inte hade tillräckligt många stödpenningar.

Till vår stora glädje har vårt försök resulterat i ett verkligt positivt gensvar från er medlemmar och vi vill därför redan nu rikta ett varmt tack till er alla. I nästa nummer av DIABETES hoppas vi i siffror kunna berätta vad er fina insats inneburit.

Självklart finns det dom bland er som inte är intresserade av att köpa eller sälja vår stödpenning — vilket vi naturligtvis respekterar — det enda vi vill be er om är att använda det portofria svarskuvert vi skickade till er och sända tillbaka stödpenningarna, eftersom vi har många beställningar som vi inte kan expediera på grund av att vårt lager av stödpenningar är slut.

Än en gång ett stort tack till er alla.

Red.

Har Ni någon fråga, skriv till

"FRÅGAN ÄR FRI"

Tidningen Diabetes

Box 6609

113 84 STOCKHOLM

FÖRENINGSNYTT

FALUN—BORLÄNGE

Falu-Borlänge Diabetesförening har hållit årsmöte i NTO-lokalen i Borlänge. Ett 50-tal medlemmar mötte upp, och man beslöt bland annat att utöka antalet styrelseledamöter från fem till sju.

Evert Hamp omvaldes till föreningens ordförande, och på de två nya styrelseplatserna valdes Barbro Eriksson och Mona Dahlén, bägge från Borlänge. Styrelsen består för övrigt av Hans Berglund, Mats Karlström och Berit Dahlén, alla från Falun, samt Birgitta Hällman, Borlänge. Till kontaktmän valdes Mats Karlström och Sven Hjelm, Borlänge.

Vid årsskiftet hade föreningen 292 medlemmar, vilket innebär en ökning med 39. 49 av föreningens tidigare medlemmar har övergått till nybildade Ovansiljans Diabetesförening.

Till Diabetesförbundets forskningsfond har föreningen under året skänkt 5.000 kr. Tillsammans med övriga föreningar i länet har landstinget uppvaktats angående ögonsjukvården för diabetiker.

Vid årsmötet informerade Werna Andersson från försäkringskassan i Falun om handikappersättningen. Lasse Eriksson och Hans Berglund underhöll med musik och ledde allsång.

En resa till Diabetesgården i Nordaned planreras till första helgen i september.

M. Y.

Snabblösligt strösötmedel från Bayer.

Sionon strösötmedel är baserat på sorbitol, en ren naturprodukt utvunnen ur majs. Genom tillsats av 0,11% saccarin natrium har Sionon strösötmedel fått samma söthetsgrad som vanligt socker.

Sionon strösötmedel är utmärkt för all bakning, matlagning, konservering och för sötning av rätter och drycker. Löser sig snabbt även i kalla drycker.

Deklaration:	
Sorbitol	99,89%
Saccah. Na	0,11%
Näringsvärde	380 kal per 100 g

Bayer (Sverige) AB – Konsumentvaror, Malmö

KOPPARBERGS LÄN

Kopparbergs Läns Diabetesförening höll sitt årsmöte på Torsmogården, Skattungbyn, lördag 1976-06-12. Representanter från de fyra lokalföreningarna var församlade. Vice-ordf. Evert Hamp, Falun, öppnade mötet och hälsade de församlade välkomna.

Till att leda mötet valdes Evert Hamp, Falun, sekr. Liv Troli, Ludvika. Årsberättelsen och revisionsberättelsen upplästes och godkändes.

Diabetesdagen för 1976 bestämdes att hållas i Mora, lokalföreningen hoppades få en dietist att medverka, samt ordna med underhållning.

Evert Hamp rapporterade från Svenska Diabetesförbundets Riksstämma i Örebro.

Årsmötet beslöt att begära anslutning till Läns-HCK. Årsmötet beslöt vidare att bilda en läns-föräldrarsektion.

Valda blev: Birgitta Hällman, Borlänge, Mona Dahlin, Borlänge, Birgitta Larspers, Nusnäs, Gunilla Skoglund, Hedemora och Liv Troli, Ludvika. Lokalföreningarna skall undersöka vilket intresse det finns att bilda en föräldrarsektion i varje förening.

Ordförande Evert Hamp tackade för visat intresse och avslutade mötet.

L. T.

VÄXJÖ

Årsmöte

Kronobergs Läns Diabetesförening höll årsmöte i Ljungby den 14 maj 1976.

Av verksamhetsberättelsen framgick att föreningen samma dag hade 732 medlemmar.

En punkt på dagordningen som gav livlig diskussion var frågan om diabetesdispensärer i länets olika kommuner. För närvarande finns endast tre sådana, vilka har varit på försök under ett år. Resultatet har varit mycket gott. Årsmötet bestämde att en skrivelse skulle skickas till sjukvårdsstyrelsen med krav att dispensärer skall finnas i alla kommuner i Kronobergs län. Vid årsmötet omvaldes styrelsen.

Som avslutning bjöds på kaffe och landgång. Ingrid Persson, Ljungby underhöll med sång till pianoackompanjemang.

Vårutflykt

Lördagen den 22 maj 1976 företog Diabetesföreningen Kronoberg en utflykt med buss till Bosjökloster i Skåne. Ca 45 personer hade mött upp. Ett strålande väder rådde under hela dagen vilket gjorde resan till en underbar utflykt. En god lunch avåts på Klostermuren. Hemresan gick via Lund, där bland annat ett besök i domkyrkan ingick.

E. K.

VÄSTERVIK

Tjustbygdens diabetesförening har anordnat en trevlig utflykt för sina medlemmar. Redan halvåtta på morgonen startade man från torget i Västervik. Färden gick så genom det fagra Tjust mot Kalmar och Öland. Vid Ölands djurpark var det så dags för första uppehållet. Där intogs medhavd matsäck och man besåg djurparken. Vi fick vara med om en lycklig tilldragelse i djur-

RESYL TABLETTER

- helt utan sötningsmedel.

**Löser segt slem.
Underlättar upphostningar.**

Verksam substans: Guaifenesin.

CIBA Läkemedel
Fack, 431 20 Mölndal

världen, ett av lamadjuren födde nämligen en liten killing (eller vad det nu heter på lamaspråket). Efter att ha gått runt i djurparken ett par timmar, äntrade man åter bussen och färden ställdes till Borgholm, och Strand hotell där en god lunch stod framdukad. Så var det dags att tänka på hemfärden, och man åkte tillbaka till Kalmar där uppehåll gjordes i nya vattentornet, där eftermiddagskaffet dracks, och man beundrade den fina utsikten från vattentornets topp. Återfärden gick så direkt till Västervik där vi var vid 18-tiden lite trötta men fullt belåtna med den trevliga färden. Under färden underhöll Evert Karlsson och Edvin Strömberg med dragspelsmusik och en och annan historia.

eda

KALMAR

Länsförening bildad i Kalmar län

Diabetesföreningarna i Kalmar län har varit samlade i Kalmar för att bilda en länsförening. Det är ett sedan länge närt behov, att kunna samordna verksamheten för de tre lokalföreningar som finns, och man hoppas nu kunna göra gemensamma uppvaktningar hos landsting och kommuner och på så sätt få mera tyngd bakom påtryckningarna.

En interimstyrelse på fem ordinarie och två suppleanter valdes att fungera fram till årsmötet, och valda blevo: ordf. Rose-Marie Lithbo, Kalmar, sekr. Rune Johansson, Västervik, kassör Anita Jacobsson, Kalmar, samt Edvin Strömberg, Västervik, Harry Karlsson, Oskarshamn, Kurt Persson, Oskarshamn och Gillis Svensson, Västervik.

Man beslöt att föreningens namn skall vara Svenska diabetesförbundets länsförening i Kalmar län, och att föreningarna skall representera vid årsmötena med ett ombud för varje påbörjat 50-tal medlemmar.

eda

ARVIKA

I början av augusti gjorde vår förenings medlemmar en resa till Öland och Eringsboda. Ett trettiotal medlemmar, därav ett tiotal synskadade, deltog i denna sommarutflykt, som av allt att döma blev lyckad och något att minnas en kall vinterdag t. ex ölandsbron och Eringsboda.

Ölandsbron, ett vattenbyggarekonstverk av verklig dimension.

Eringsboda med dess trädgårdsanläggningar i sago- och historisk hård verklighetsmiljö.

Tusen och en natt. Denna underbara saga blir verklighet i Eringsboda. Det är för de flesta människor ofattbart att en enda familj kan samla sådana massor av ädla konstverk i en betagande dekor, i sagans skimmer.

Man bör avsätta två dagar för att kunna säga att man verkligen sett vad detta eldorado har att bjuda.

Som förläggningssort tjänstgjorde Kalmar, vars nattliv gick oss förbi, dagsintrycken måste kompenseras med välbehövlig vila.

Av utrymmesskäl måste minnesvärda detaljer utelämnas, men flaggan var alltid i topp, humöret det bästa tänkbara och med detta ett tack till deltagare, medarrangörer och bussfirman Brusgård.

G. A.

LYCKSELE

Lycksele diabetesförening anordnade en endagsbussresa till Örnsköldsvik lördagen den 12 juni. Ett 30-tal medlemmar följde med.

En mycket uppskattad rundtur gjordes i Örnsköldsvik, bl a besöktes Själevads kyrka, samt Varvsberget med utsikt över staden. En förträfflig guide var Stig Eriksson från Örnsköldsviks förening. Lunch och middag serverades på restaurang Röde Orm.

Det blev en lyckad och trevlig resa med fint väder.

U. I.

Nancy Eriksson

Forts. från sid. 5

Vi har till vår förvåning nämligen funnit att bara begreppet *koma* är oklart för många. Vi skulle vilja ha klart sagt ifrån, vad som är insulin-koma och vad som är diabeteskoma eller sockerdoma eller koma, som beteckningarna varierar emellan. För all del, det är detaljer.

Tacksamhet och glädje över det stora programarbetet är vår främsta reaktion, och vi vill gärna tacka dem, som arbetat med det med särskild värme riktad till Rolf Luft.

Diabetesförbundets brevmärke

Stöd Svenska Diabetesförbundets verksamhet genom att rekvirera förbundets brevmärken.

Brevmärket säljs i block om 100 st märken.

Pris 20 kronor inklusive porto.

Till Svenska Diabetesförbundet
Box 6609, 113 84 Stockholm

Undertecknad rekvirerar härmed
..... block Brevmärken à 20 kronor

Namn: .....

Adress: .....

Postnr/Postadr.: .....

Format 210×148 mm

Inkl. kuvert kronor 2:25/st
 Best. om minst 500 st 2:—/st
 Best. om minst 1 000 st 1:75/st

Format 148×105, 105×148

Kronor 2:—/st
 Kronor 1:75/st
 Kronor 1:50/st

Samtliga priser inklusive mervärdesskatt och frakt. Leveranstid vecka 47.
 Minimibeställning 5 kort per text.

Härmed beställes:

Nr 1**Tomtebestyr på julafton**

Med svensk text ..... st
 Med engelsk text ..... st
 Med tysk text ..... st
 Utan text ..... st
 TOTALT ..... st

Nr 2**Ljuseffekt**

..... st
 ..... st
 ..... st
 ..... st
 ..... st

Nr 3**Rimfrost**

..... st
 ..... st
 ..... st
 ..... st
 ..... st

Nr 4**Barnet och ljuset**

..... st
 ..... st
 ..... st
 ..... st
 ..... st

Namn .....

Adress .....

Postadress .....

Frankeras
ej.
Adressaten
betalar
portot.

Svenska diabetesförbundet

Box 6609

113 84 STOCKHOLM

Svarsförsändelse

Kontonummer 1417

100 31 STOCKHOLM 21

Två goda sötningsmedel:

BIT-SACKETTER.

En bit är lika med en sockerbit.
I ditt kaffe eller te. God smak,
snabblösligt. Tre sötnings-
ämnen: sackarin, mannitol
och sorbitol.

STRÖ-SACKETTER.

Välkommen nyhet på fil,
gröt, bär och flingor, till
saftning, syltning och
annat som kräver sötning.
Baserad på mannitol och
sackarin.

AB Sunco, Södertälje

Om adressaten flyttat, v. g. returnera till
Diabetes, Box 6609, 113 84 Stockholm.
Vi betalar portot.

Visste Du att

- ordet diabetes kommer från grekiskan och betyder ungefär "rinna tvärs genom" med hänsyftning på de vid diabetessjukdom stora urinvängderna?
- Vitrum har tillverkat insulin i Sverige sedan 1929?

Vitrum

Vitrums insulinserie erbjuder ett urval, som täcker behovet i varje enskilt fall.

